

**Corpus Juris Canonici, Per Regulas Naturali Ordine
Digestas, Usuque Temperatas, Ex Eodem Jure, Et
Conciliis, Patribus, Atque Aliunde Desumptas, Expositi**

Opus, Tum In Rebus Obscuris Claritate, Tum Dispersis Collectione ac
delectu, in contrariis conciliatione, eximium, simulque Indicibus ac
Præfationibus, Notisque quamplurimis & exquisitis illustratum, ; In Tres
Tomos divisum

Complectens Prolegomena Ad Jus Canonicum In Se Et Universim
Consideratum

Gibert, Jean-Pierre

Coloniæ Allobrogum, 1735

Titulus XVII. Rationes pro & contrà, circa Suppositionem Concilii
Carthaginensis celebrati anno 398.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74413)

creditur præfuisse Concilio Sardicensi, idem Osius concluderit, seu sententiam seorsum dixerit, cui cæteri adhæserint; sed hoc in casu comprehenditur in verbo Generali *Universi*. Magna pars Canonum reliquorum incipit à verbo *Placuit*. Hæc forma introducta fuit à Conciliis *Eliberitano* an. 305. & *Carthagin.* ann. 397. & adfinis est formæ Apostolicæ, *visum est*. in Concilio *Hierosolimit.* ACT. APOST. Cap. XV.

SUMPTUS ITINERIS ET MANSIONIS
QUOAD CONCILIA AFRICANA.

Unicus est Conciliorum Africanorum Canon, qui doceat undè fumerentur sumptus ad Conciliorum celebrationem necessarii, nempe 2. Concil. Carthag. III. an. 397, in quo cernitur, pecuniâ Ecclesiæ destinata hospitalitati, huic impensa inservivisse; nam, reducendo numerum Patrum Concilii Universalis, ad tres ex unâquaque Provinciâ, Synodus dicit, se id facere, ut *minusque hospitibus sumptuosi Conventus evadant*.

POENÆ CONTRA EPISCOPOS, QUI
NEGLIGEBANT ADESSE CONCILIO.

Concilium Carthaginense ann. 401. decernit, ut omnes Episcopi Provinciæ, Concilio Provinciali intersint, nisi legitimo impedimento detineantur, sive senectutis, seu valetudinis, seu alterius necessitatis, item, ut unusquisque Primas dividat omnes Prælatos Congregatos in duas tresve Classes, è quarum singulis unus assumatur, qui ad Concilium Universale die præstituta conveniat, nisi legitime impediatur; quo in casu, impedimentum exponet in Responsione ad Epistolam Convocationis: quod si impedimentum deinceps accidat, illud intimabit Primati, aliàs privabitur Communione cum aliis Ecclesiis, & redigetur ad Communionem Ecclesiæ suæ *Can. 76. C. d. Eccles. African.*

Hic plura sunt singularia 1. Dispensatio conveniendi ad Concilium Universale, concessa omnibus Episcopis Provinciæ, qui non erunt Deputati. 2. Modus eligendi hos Deputatos, per divisionem Episcoporum in duas tresve Classes, è quarum singulis unus Deputatus sumebatur. 3. Paucitas Deputatorum, respectivè ad quantitatem Episcoporum uniuscujusque Provinciæ, exceptâ Tripolitanâ. 4. Excommunicatio partialis, quæ redigebat Episcopum ad Communionem solius Ecclesiæ suæ.

AUTHORITAS SECUNDI ORDINIS
IN CONCILIIIS AFRICÆ.

Ex Instrumentis insertis Codici Ecclesiæ Africanæ non apparet Sacerdotes interfuisse Conciliis istius Regionis, ubi enim de personis, quæ adfuerunt, fit sermo, commemorantur solum Episcopi, de quibus dicitur, eos sedere cum Præsidente, & Diaconi, qui stare dicuntur, *adstantibus Diaconis*.

Enimverò, Concilium Carthaginense ann. 419. loquitur de duobus Presbyteris, qui cum Episcopis adfuerunt & confederunt; sed illi erant Deputati Sedis Apostolicæ, sive Pontificis; unus vocabatur *Philippus*, alter *Asellius*.

Extrâ hunc Codicem, est Concilium Africæ habitum sub S. CYPRIANO, circa Baptismum collatum ab Hæreticis, vel Schismaticis, in cuius præfatione fit mentio Sacerdotum, *cum Presbyteris & Diaconibus*; Sed non apparet, quòd hi Sacerdotes aliquam autoritatem exercuerint: imò inferri potest contrarium, ex eo quod Epistola S. Cypriani, quæ servavit hoc Concilium, referendo Suffragia eorum, qui ad fuerunt, nullum, quod à Presbytero prolatum fuerit, proponit.

TITULUS XVII.

RATIONES pro & contra, circa SUPPOSITIONEM CONCILII CARTHAGINENSIS IV. celebrati an. 398.

Antequàm deducam rationes in quibus posset fundari suppositio *Quarti* Concilii *Carthaginensis*, operæ pretium est ut moneam, nihil hac de re posse afferri, quod videatur firmissimum, & quod posset dici fortius, accedit magis ad simplicem suspicionem, & meram conjecturam quàm ad probationem; quapropter Pater LABBEUS, qui solet nota facere Concilia supposita, de hoc nullum verbum profert. Hanc eandem ob causam Dominus DE LAUBEPINE, Episcopus Aurelianensis, istud Concilium tuens tanquàm certum & constans, totum se dedit intelligentiæ multorum ejus Canonum. In eadem opinione eruditus Pater MORIN excepit ex eodem Concilio, Ordinem, aut Pontificale, quod habetur ab illo, ut antiquissimus Ordo, aut Pontificale Occidentis de Ordinatione: itaque Cardinalis BONA non debuisset id Concilium collocare cum Concilio Romano sub SILVESTRO, cujus suppositio ut indubitata habetur. Id incumbit mihi adhuc monendum, idem Concilium continere præscriptiones seu præceptiones maximi momenti, non solum de Ordinibus ab Episcopatu ad Cantoratam, & de omnibus Officiis Ecclesiasticorum, sed etiam de Sacramentis Matrimonii, Eucharistiæ, & Pœnitentiæ, & de aliis gravibus Moralis aut *Discipline* capitibus. Quamobrem maximi interest, perpendere quâ valeat autoritate, & præcipuè, an locus sit reputandi illud supposititium.

Tandem par est mihi admonere, quòd, ut detur aliquis ordo rationibus, quæ possent afferri, ad ostendendum Concilium Carthaginense IV. videri supposititium, teneor illas in quinque Classes diversas dividere; quia quinque variis Locis potest considerari; nempe, Materiâ, Formâ, Numero, subscriptionibus, Testimoniis temporis, & colligi potest aliqua ratio suppositionis, ex unoquoque illorum Locorum.

Rationes 1. Classis accipiuntur è primo, & ultimo CANONE. *Primus* videtur esse factus post Concilium Ephesinum celebratum an. 431. nam inducit Episcopum ad confitendum, se credere duas Naturas, & Unam in JESU CHRISTO Personam, quod definitum est solum à Concilio Ephesino, aut potius primùm ab isto Concilio est definitum. Igitur, iste *Canon* excerptus videtur ex aliquo Concilio posteriori Concilio Ephesino, quod exegerit ab Episcopo recens promotò, fidem decisionis à Concilio Ephesino latæ contra *Nestorium*: & aliquis credendi Locus est, hæresim *Nestorii*, ejusque condemnationem huic Concilio occasione dedisse. Aliud est, in eodem *Canone*, quo suspicari possit, non celebratum esse nisi post annum 415. ex eo quod statuat, exigi ab Episcopo novo confessionem expressam Peccati Originalis. Et primùm necessaria fuit, post condemnationem hæresis Pelagianæ factam primùm à Concilio *Diospolitano*, an. 415. C. 2. 3. 4. 5. professionis ab isto Hæresiarcho in eo Concilio factæ, in retractationem suorum Errorum. Adjici posset, valde verisimile esse quòd Ecclesia Africana non exegerit talem fidei confessionem à novis Episcopis, nisi postquàm definitio facta à Concilio *Diospolitano* acceptata fuerit ab eadem Ecclesiâ; quod videtur solummodò factum in Concilio *Carthaginensi*, habito an. 418. in quo definitur peccatum Adami ad posteros translatum fuisse, & eâ de causâ Infantes baptisari, *in remissionem peccatorum*. In eodem *Canone* Caput cuiusque Provinciæ Ecclesiasticæ appellatur *Metropolitanus*, contra usum Ecclesiæ Africanæ in quâ vocabatur *Primas*.

In *Ultimo Canone*, Concilium habet, ut adulteras mulieres viduas, quæ post votam Continentiam, iterum copu-

copulantur, in eodem comparantur iis, qui verè admittunt crimen adulterii, & propterea privantur omni Communione, tam Civili, quam Sacra; quod adverfatr Doctrinæ Sancti Augustini, qui fuit unus è Patribus hujusce Concilii: nam in ejus Libro de bono viduitatis, expresse condemnat hanc comparationem, & multis exemplis ostendit, illam non esse convenientem. Si Vidua, inquit, quæ copulatur iterum, post continentiam votum adultera fit, quia duxit Jesum Christum suo voto, & si vidente sponso alium duxerit, omnis fidelis, qui copulatur, patrat adulterium, nam Jesus Christus est sponsus omnis hominis, in illum credentis, & consequenter fidelis, qui uxorem ducit, ad aliud connubium convolat per vitam Jesu Christi, ejusdem criminis reus est; plura addit: Si uxor nupta viveat continentiam, cum sui mariti potestate, reddit Jesum Christum adulterum, cum efficiat illum sponsum mulieris jam nuptæ: Denique, mulier vidua, quæ voveret continentiam, Jesu Christo injuriam inferret, cum duceret illum sponsum in secundis nuptiis, & potnerit illum primum sponsum habere.

Hæ sunt suspiciones suppositionis collectæ è *Materia* Canonum. Itæ autem colliguntur è *formâ* eorundem Canonum. Varia est, inquit, tribus in rebus, 1. in Canonibus aliorum Conciliorum Africanorum, est plerumque aliquis Episcopus, qui proponat, quod est determinandum, & petat ab aliis Concilii Patribus, an velint hæc de re statuere, hoc aut isto modo. 2. Canon, qui habetur postea, incipit per hoc verbum *Placuit*.

3. Alii Canones plerumque sunt satis lati, & rationibus firmati; at verò ii, de quibus agitur, brevissimi sunt; his non confirmatur, quod deciditur; non incipiunt per verbum *Placuit*; & in his non fit mentio Episcopi, qui proposuerit præscriptum, quod actum est.

Ex Numero Canonum CIV, huicce Concilio attributorum, locus est timendi, ne sit supposititium: nam alia Concilia Africana perpaucos edidit Canones. Hoc facile videtur hac consideratione; Codex Ecclesiæ Africanæ constat ex Canonibus *Octodecim* Conciliorum hujusce Ecclesiæ, & sunt ad majus Canones CXXXIII. Undè sequeretur solum Concilium Carthaginense IV. tot ferè Canones, quot alia omnia Africana Concilia simul juncta, edidit; quod non videtur verisimile, cum nulla ratione potuerit induci, ad aberrandum ab usu aliorum Conciliorum. Adde quod, usque ad finem sæculi VII. non sit exemplum Concilii, quod tot Canones sanciverit.

Si *Præfatio* jungatur subscriptionibus, in ea reperitur aliqua suppositionis conjectura: nam, in *Præfatione* legitur, *quartum* Concilium Carthaginense fuisse *Nationale*, compositum ex omnibus Episcopis, aut majori ex parte Episcoporum Ecclesiæ Africanæ. In eadem vocatur Concilium *Universale*, & in *subscriptionibus* videtur *S. Augustinus* à brevi tempore Episcopus; subscribere tertio loco: quod non apparet verisimile, quia ex *Cap. 86. & 89.* Codicis Ecclesiæ Africanæ, cognoscitur, Episcopos sedere juxta ordinem temporis suæ Ordinationis, & non est verisimile *S. Augustinum* tunc fuisse Episcoporum Africanorum Prodecanum. Præterea, idem *Canon 86.* dat Primatibus Numidiæ, & Mauritaniæ primum locum, ante alios omnes Episcopos, post Carthaginensem Primatem.

Ultimæ suppositionis conjecturæ, quoad Concilium Carthaginense IV. accipiuntur è profundo silentio Scriptorum aut Monumentorum ejusdem ævi, qui de eodem mentionem facere debuissent. 1. In nullo Concilio Africano post an. 398. celebrato, ubi collocatur, ipsum citatur, & inter hujus Regionis Concilia, aliquando citantur anteriora à posterioribus. 2. Quamvis constet CIV. Canonibus, nullus ex illis refertur in Codice Ecclesiæ Africanæ compositum 419. Canonibus omnium Conciliorum præcedentium Ecclesiæ Africanæ. 3. *FERRANDUS* Ecclesiæ Carthaginensis Diaconus, qui fecit summarium Canonum, Conciliorum veterum, & seorsum Africanorum, nullum profert ex illo, quod vocant, Concilio Carthaginensi IV. 4. Idem dicendum

est de *CRESCONIO*, qui duas fecit collectiones Canonum, in quarum una substantiam eorundem tantum refert, & in altera, illos refert propriis terminis, nulla facta mentione *Quarti* Concilii Carthaginensis, quamvis sæpius proferat Canones aliorum Conciliorum Africanorum. 5. Quod dixi de Codice Ecclesiæ Africanæ, debet applicari collectioni Canonum hujus Ecclesiæ, vulgò vocatæ *Concilii Africani* nomine, quæ nihil aliud ferè est, quam Codex Ecclesiæ Africanæ, cujus initium resecutum est & imminutum usque ad Caput XXXIV. & finem, incipiendo Capiti 134. quod non est Canon, sicut nec alia Capita sequentia. Quemadmodum omne quod non reperitur in collectione vocatâ *Concilium Africanum*, pertinet ad Concilium Carthaginense celebratum an. 419. locus est credendi, eandem collectionem factam esse ante Concilium; & cum in eodem Concilio probata fuerit, insertam in eo fuisse, post Canones ab ipso editos, & antè aliqua fragmenta, quæ respiciunt quæstionem, quæ agitata in eo fuit ab initio de Decretis Concilii Nicæni. 6. *Primus* hujusce Concilii Canon erat exquiritus, ad refutandum *Nestorii* errorem, qui constituebat duas in Jesu Christo Personas, & errorem *Pelagii*, qui negabat peccatum Originale, & non videtur fuisse prolatus, neque contra unum ex illis, neque contra alterum.

Hactenus relatam, quod fortius proferri posse videtur, ut statuatur suppositio Concilii Carthaginensis IV. superest referendum, quod potest afferri, ut contrarium demonstraretur.

Istud Concilium est quasi puer, qui potens est haberi legitimus, & cui opponuntur aliqua conjecturæ contra ortus sui legitimitatem; itaque, quemadmodum hic puer debet haberi legitimus, nisi probetur argumento firmissimo, non esse, eadem huic Concilio justitia tribuenda est, in eadem circumstantiâ, & sicut iste puer non tenetur probare sui ortus legitimitatem, sed sufficit ut respondeat allegatis ad eam impugnamdam, ita, & ii, qui intendunt tueri Concilium Carthaginense IV. non astringuntur, ut ostendant, illud esse legitimum, sed sufficit, ut respondeant conjecturis suppositionis, quæ explicatæ sunt.

Dicent igitur de 1. & 2. collectis è Canone *primo*, quod si, cum aliquis error oritur, non essent ad eum refutandum testimonia, quæ manifestè illis essent contraria, non possent condemnari. Itaque, non rectè ratiocinatur qui dicit, istum Canonem clarè locutum esse contra errorem *Nestorii* de Personâ Jesu Christi, & contra errorem *Pelagii* de peccato Originali: Igitur editus est tantum post Concilium *Diospolitianum* & *Carthaginense*, quæ definiunt esse peccatum Originale, & post Concilium *Ephesinum*, quod, definit unicam esse in Jesu Christo Personam.

Exponetur de tertiâ conjecturâ excerptâ ex eodem *primo* Canone, Primatem, de quo locutus est in eo, vocari *Metropolitanum*, in Inscriptione Capituli 18. Codicis Ecclesiæ Africanæ, sicut in primo Canone Concilii Carthaginensis IV.

Licebit respondere conjecturæ, collectæ ex *ultimo* Canone, *S. Augustinum* improbasse, quod ad litteram acciperetur expressio, de qua agitur, ita, ut concluderetur, Matrimonium contractum à Personâ, quæ vovisset continentiam, nullum esse, quemadmodum habetur meritò nullum connubium adulterinum; sed approbasse, quod talis adhiberetur expressio, ut suggereretur horror, pro Matrimonio post Votum continentia contracto, nec non ut ab hoc delicto poenæ, sicut & ab adulterio poenæ repeterentur.

Respondebitur conjecturis è *Formâ* acceptis, multos esse Canones in Codice Ecclesiæ Africanæ, qui sunt brevissimi, tales sunt Canones Concilii *Hipponensis*, & quidam alii: multos etiam non incipere per verbum *Placuit*, & quos nulla præcedit propositio facta ab aliquo è Patribus Concilii.

Conjecturæ petita è magno Canonum numero, attributo huicce Carthaginensi Concilio, refutari possunt

hac consideratione: scilicet, Concilium *Trullanum*, tot ferè Canones edidisse, qui potuissent multiplicari ad triplum, si voluisset eos brevare, sicut Canones Concilii *Carthaginiensis* IV. & unum integrum componere, ex unaquaque parte eorum, qui in eo facti sunt.

Adde, Concilium *Laodicenum* in Sæculo *Quarto*, LX. Canones edidisse, si comprehendas Canonem Librorum *Canonicorum*, inter quos multi potuissent plures in partes dividi, & Canonem integrum facere ex unaquaque illarum partium. Potest obijci contra conjecturam petitam ex *Subscriptionibus*, 1. Quod, cum non relatæ sint illæ, quæ spectabant *Episcopos*, qui subscripserunt post *S. Augustinum*, potuissent quoque facile omitti aliquæ ex illis, quæ præcesserunt *S. Augustini* Subscriptionem, 2. Quod *S. Augustinus* erat *Numidiæ* *Episcopus*, quæ præerat aliis *Provinciis* C. 86. Codicis *Ecclesiæ Africanæ*; undè fit, ut in Concilio *Carthaginensi* ann. 419. *Episcopi Numidiæ*, & inter alios *S. Augustinus* subscribant ante *Episcopos* aliarum *Provinciarum*.

Quod pertinet ad conjecturam captam è defectu testimoniorum *Autorum*, aut *Monumentorum* hujus ætatis, multa sunt obijcienda contra.

1. Si Labor aliquis impendatur, ut secum invicem conferantur *Concilia Carthaginensia*, multa reperientur, quæ à posterioribus non fuerunt citata.

2. Qui Codicem *Ecclesiæ Africanæ* ediderunt, in eo merito non inferuerunt *Canones Concilii Carthaginensis* IV. & imprimis, quia ipsum poterat respici tanquam *Codex*, & non esse locum timendi, ne hi *Canones* perirent.

3. *FERRANDUS* potuit non proferre *Canones Concilii Africani*, quia eos ignoravit, aut credidit suæ non convenire *materiæ*.

4. Idem dici potest DE *CRESCONIO*, & addi, quòd, in *Capite Secundæ Collectionis* hujus *Autoris*, extet *Canon Concilii*, de quo agitur, hic *Primus* hujus *Concilii*, & omnium præstantissimus.

5. Quemadmodum *Collectio* vocata, *Concilium Africanum* idem est ac *Codex Ecclesiæ Africanæ*, quod repositum est silentio hujus *Codicis*, de *Canonibus Concilii Carthaginensis* IV. potest applicari silentio hujus *Collectionis*, de eadem re.

6. Non habemus *Acta*, eorum, quæ laudata vel exposita sunt in *Conciliis* *Diospolitano* & *Carthaginensi* anno 1418. celebratis; itaque, notum nobis non est, an adhibita sit *authoritas Canonis Primi Concilii Carthaginensis* IV. contra errorem *Pelagii* de *Peccato Originali*.

Quod verò obijcitur, eundem *Canonem* non esse adaptum contra *Nestorium*, contra quem erat invincibilis, opponi potest, quòd in *Actis Concilii Ephesini*, quibus notum fit, quæ prolata fuerint testimonia contra errorem *Nestorii*, nulla colliguntur ex aliis *Conciliis*, quam ex *Nicæno*.

Conjecturis petitis è silentio *Autorum* hujus ætatis, qui debuissent loqui de *Concilio Carthaginensi* IV. nec tamen de illo mentionem fecerunt, opponi potest 1. hujus *Concilii* *Canones*, quoad *Ordinationem*, reperiri in vetustioribus *Pontificalibus Ecclesiæ Occidentis*, ex quibus cognoscitur, eos ibi fuisse generaliter & inviolatè observatos.

2. *Martinus* *Episcopus Bracharenensis* *Collectionem* faciens *Canonum* pro *Ecclesiâ Hispanicâ*, in iis inseruit multos *Canones Concilii Carthaginensis* IV. Id colligitur ex *Cap. 14. Primæ Partis*, in quo sensus hujus *Canonis* 32. refertur, & ex *Canone* 66. ejusdem *Partis*, constante *Canonibus* 44. 45. ejusdem *Concilii*. Hæc *collectio* facta est versùs finem sæculi VI. 3. *Falsus Isidorus* inseruit aliquos è *Canonibus* ejusdem *Concilii*, in sua ad *Evaristum* *Epistolâ*. Talis est 13. qui loquitur de *Benedictione Nuptiali*, & hic impostor vixit sæculo VIII. aut IX. *REGINO* ineunte sæculo X. inseruit suâ in *Collectione*, *Primum Canonem* ejusdem *Concilii Carthaginensis* IV. scilicet in *Libro I. C. 443. Burth. Ivo Carnotensis*, & *GRATIANS* idem fecerunt, in locis citatis ad marginem hujus *Capitis* 443.

TITULUS XVIII.

DE SECUNDI ORDINIS IN SYNODO DIOECESANA AUTORITATE, Brevis Dissertatio: Ubi cætera, quæ illam spectant, scilicet *Originem, Antiquitatem, Jus convocandi, Tempus, & Locum Convocationis, Durationem, Obligationem assistendi, Materiam, Formam & commoda, adductis à CHRISTO ad nos usque testimoniis, explicantur.* Firmum Decretum non potest esse, quod non plurimorum videbitur habuisse consensum: Ex *Epistola Cleri Romani S. CYPRIANO, triagesima inter illius Patris Opera.*

PRÆFATIO.

EX omnibus *Ecclesiasticis* *Conventibus*, qui *SYNODI* nomine gaudent, unus duntaxat viget, qui *SYNODI DIOECESANI* nomine donatur: quid autem sit *Dioecæsana Synodus*, eò lubentius scire quisque debet, quòd *Secundo Ordine* & *Episcopo* constet; alii verò *Synodi* sint *Episcoporum* *Conventus*. His verò temporibus *Ecclesiæ*, necessarium maximè videtur expendere quæ & qualis sit *Secundi Ordinis*, in *Dioecæsana Synodo* *autoritas*, quod hic facturi sumus, nihil eorum, quæ hanc *Synodum* spectant, prætermitturi, modò aliquam cum re tractanda *affinitatem* habeant.

Verùm, cum nulli fucum facere velimus hoc in opere, quod eo duntaxat sine aggredimur, ut omnium oculis subjiciantur quæ hac in materia veriora sunt, monitum volumus Lectorem, nullam reperiri *Legem*, quæ clarè determinaverit, quæ esse debeat *Secundi Ordinis* in *Synodo Dioecæsana* *autoritas*: nullæ igitur sunt hac de materia *regulæ* quam illæ. 1. *Frequens* *Uusus* in *majori Ecclesiarum* parte. 2. *Canones Conciliorum*, & *Statuta Synodorum* *Synodum Dioecæsanam* spectantia. 3. *Testimonia* aliundè desumpta. 4. Denique communis hæc de re *idæa*. Ut autem incumbamus in inquirendis hæc *regulis*, in *memoriam* revocet *Lector* necesse est, contra *Secundi Ordinis* in *Dioecæsana Synodo* *autoritatem*, *negativa* *testimonia* posse proferri, quæ testimoniis *positivis* explicanda sunt. *Primis* testimoniis, *negativis* scilicet, ea intelliguntur, quæ quamvis *mentonem* fecerint de his, quæ in *Synodis Dioecæsanis* agitantur, nihil in *Secundi Ordinis* *gratiam* protulerint: *positivis* verò testimoniis, ea intelligenda sunt, quæ disertè asserunt, aut saltem insinuare videntur, *Secundum Ordinem*, hanc vel illam *autoritatem* exercuisse. His autem testimoniis per se claris, obscura exponi debent, & *justam credendi causam* præbent, eo præcisè sine *mentionem* non factam fuisse de *Secundi Ordinis* *autoritate*, quòd de ea loquendæ minimè locus esset. Extant, verbi gratiâ, *Canones*, qui ad *Synodum* accedere cogunt *Pastores*, ut sui *Ministerii* *rationem* reddant. Hi, ut exhibeant *vasa & ornamenta*, quibus in *Officii* *celebratione* utuntur: illi, ut *Episcopo*, vel alicui ab ipso, ad hunc finem præposito, ostendant, se habere *Statutorum Synodali* *exemplar*,

plar, illudque legi. Extant adhuc Canones, qui, quamvis convocari Synodum prospiciant, finemque, ob quem habenda est, exponant; de solis tamen documentis, convocatis ab Episcopo dandis, loquuntur hi omnes Canones, & his similes continent testimonia *negativa* contra Secundi Ordinis in Dioecæsana Synodo auctoritatem, & de solo fine, propter quem habita fuit Synodus, agunt.

Hæc omnia testimonia nihil contra auctoritatem de qua agitur concludunt, & sunt, ut ita dicam, imperfecta, cum mentionem duntaxat, faciant de una parte rerum quæ fiunt, aut in eâ fieri debent.

Quantum verò ad *Positiva* testimonia, duplicis sunt generis. Alia clarè innunt talem & talem exercuisse potestatem, in Dioecæsana Synodo, Secundum Ordinem. Istius generis, inter alia, ea sunt, quæ pronuntiant, Statuta Secundi Ordinis consensu, aut de consilio facta fuisse. Alia duntaxat insinuant, Secundum Ordinem participem fuisse eorum, quæ à Synodo facta sunt. Talia sunt ea; quæ ostendunt Synodos Dioecæsanas habitas fuisse veluti Concilia; sive illis tribuendo Concilii nomen, aut præcipuam Conciliorum prærogativam, nempe Spiritus Sancti opem; sive statuendo eas bis per annum celebrandas forè secundum Cånones, qui id de Conciliis Provincialibus definierant; sive statuendo unumquemque per Procuratorem adesse teneri, quando ipse adesse non poterat; sive poenas infligendo iis, qui adesse negligerent; sive mentionem faciendo de Appellationibus, quæ ad ipsam Synodum deferrentur, sive nos certos faciendo in eâ reos judicari, omnesque delatas controversias dirimi; sive prohibendo, ne quis antè finem Synodorum, sine licentia discederet; sive insinuando à Synodis Statuta fieri; denique, sive præcipiendo, Synodum per plures dies duraturam, vel fidem faciendo, quasdam Synodos per plures dies continuatas fuisse. Inter secundi hujus generis positiva testimonia, nonnulla sunt, de quibus forsàn aliqua proponi posset difficultas; scilicet, an de Synodo Dioecæsana, an de Concilio Provinciali, agant hæc testimonia.

Quod modò dictum est, hoc in Monito, est veluti ordo, quem sequi statuimus in iis, quæ dicturi sumus, de Secundi Ordinis auctoritate in Dioecæsana Synodo agentes. A præjudicio ordiemur, de quo sermo habitus fuit, utpotè maximè apto ad ea, quæ hanc materiam spectant, in certum ordinem dirigenda.

DE SECUNDI ORDINIS IN DIOECESANA SYNODO AUCTORITATE, Dissertatio.

CAPUT PRIMUM.

PRÆJUDICIUM GENERALE in gratiam SECUNDI ORDINIS in Dioecæsana Synodo AUCTORITATIS.

Multa sunt facta indubitata ex quibus Generale præjudicium deduci potest, in gratiam auctoritatis, Secundi Ordinis in Dioecæsana Synodo.

Primum repetitur ex eo, quòd, in omnibus Conventibus, in quibus tractari solent ea, quæ congregatos Homines spectant, ut abusu emendatio, vitiorum correctio, quæ Corpori dedecus afferunt, Statuta necessaria huic fini dirimendæ Controversiæ ad Synodum delatæ, fieri solent, & hi homines aliquo modo sunt participes eorum, quæ fiunt in iis, quæ has res spectant: quod potest reduci vel ad vocem *Decretoriam*, vel ad vocem *Consultativam*. Hujus rei tot extant testimonia, quot sunt ejusmodi Conventus, Tales sunt 1. Conciliorum Convocationes. 2. Capitulum Regularium, sive Generalium, sive Provincialium, sive Conventualium. 3. Capitulum Sæcularium Canoniorum, & aliarum Ecclesiasticarum Societatum. 4. Universitatum. 5. Facultatum Universitatum. Porrò: Synodus Dioecæsana est totius Cleri Dioecæsani congregatio, quæ semper habita est ad corrigendos mores, emendandos abusus, in quâ vulgò facta sunt Statuta, in quâ sæpè de litibus Civilibus judicatum est, vel Capitalibus, in quâ demùm frequenter actum est de rebus Communibus toti Clero Dioecæsano, ut de Episcopi in Clerum Juribus, & vicissim De Cleri in Episcopum prærogativis honorificis, vel præminentibus.

Sic, vel hi qui Synodo Dioecæsana interfuerunt, jure, & ut membra, aliqua voce aut Decretoria, aut Consultativa, gavisi erunt; aut dicendum est, eos pejoris fuisse conditionis, quàm eos, qui tenentur interesse vel minimis Conventibus supra recentis.

Non minus constat Synodum Dioecesanam bis per annum habitam fuisse: elapsis sæculis eandem Synodum tunc tribus vel quatuor Diebus continuari: Dioeceses tantæ fuisse longitudinis, ut ad eam convenire non possent Parochi sine longâ absentia, sive ratio haberetur dierum adventui & reditui necessariorum, sive dierum, per quos habebatur Synodus. Denique non minus liquet huic itineri maximas impensas necessarias fuisse, multumque nocere non solum longo itinere defatigatis Pastoribus, sed & Fidelibus, qui absentibus Parochis per multos dies absque Sacramentis è vivis discedere poterant.

His observatis, vix credi potest hoc tempore Synodum Dioecesanam unicè convocari propter res, quæ agi possent sine ulla auctoritate, ex eorum parte, qui ad eam convocabantur; quod tamen evenisset, si in Synodo data duntaxat fuissent Concilia, data, vel generales vel speciales Monitiones, lecta Statuta jam facta; de Ministerio Sacro ratio reddita. Hæc enim, & alia similia, absque Synodo peragi potuissent, Litteris ab Episcopo ad Rectores missis, aut Epistolis uniuscujusque Episcopi, Parochis scriptis; & quando id agi debuisset modo minus congruo sine Synodo, quàm in Synodo, utilitas, quæ ex Synodi celebratione percipi poterat, tanta non fuisset, ut ipsi cedere debuissent & defatigatio & impensa & mala, quæ ex Pastoris absentia Fidelibus evenire poterant.

CAPUT II.

ALIA GENERALIS probatio SECUNDI ORDINIS, in Dioecæsana Synodo, auctoritatis, deducta ex plerorumque Ecclesia Sæcularum praxi universa.

Mens hic non est invictè statuere, ferè semper, & ubique habitas fuisse Synodos Dioecæsanas; sed indicare loca ea, quibus hujus facti probationes depromi possunt, & inde inferre, Secundum Ordinem in Dioecæsana Synodo auctoritate gaudere debere. Hæc autem probationes leguntur, in Conciliorum Canonibus, in Synodorum Statutis, & Auctoritatibus aliundè desumptis: quæ omnia in decursu operis tractabuntur. Hæc autem testimonia evidenter astruunt, Secundum Ordinem aliquam, in Dioecæsana Synodo;